

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetni helyben a szerktő kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kiváncsi példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

April 1jétől július 1jeig számított évnegyedre postauton vagy szorgalom- és gyorskocsin is 3 fr. 20 krjával elfogad előfizetést a Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar-és Erdélyország: (kinevezés 's névnyomtatás; A' pesti javítóház; Országgyűlési közlemény: a' márt. 21ki frdi ülés vége; márt. 26kai frdi ülésb. a' városi követeleknek adandó utasítás iránti tanácskozás pótlék-résztelvi némi kitűnőbb előadások velejével; budapesti napló: templomrablás 's egyéb orzás; irodalmi újdonság; szimulvizsgáló választmány bírálati sikere; színházi krónika; törökbalint szerencsétlenség; vakok pesti intézetének 2 havon állati gyarapodása; a' magy. gazd. egyesület nyári közgyűlésének tárgyai; az idei pesti műkiállítás ügyében tudnivalók; teszgyakorlati iskola; Veszprém megye martiusi közgyűlésének eredményei; hivatalos száfolat a' tornamegyei kétgyűlésről közlöttekre; a' kassai négyelet-jótekyon munkálkodásának fogana.)

Spanyolország (folytonos ünnepélyek a' fővárosban; részletek a' cartagenai ostromról; Cartagena föltétlen meghódolta; Narvaez nyilatkozványa.)

Anglia (Uj gyármunka-idő körüli törvényjavaslat; vélemény a' francia egyházi viláogásról.)

Franciaország (udvari hírek; gyalázatos bünezimborság; fiatal Olaszország tervei elhalasztatnak; lengyel menekülők törekvése 'sat.)

Dánia (Thorwaldsen halála.)

Törökország (A' renegáti ügyet Canning erősen sürgeti; egy keresztyén hunak török vallásra térte.)

Albania (a' itartományok (számos kivégeztetés Belgrádban; az oláhországi közgyűlés vég munkálatai 's elosztása.)

Értésítő.

Magyarország és Erdély.

Névnyomtatás 's kinevezés. Ő cs. kir. fels. Lóránt Lajos, orvos és sebész tr. születés és sebész-mester nevét Arányi-ra változtatni, és szintanának a' magyar k. pesti egyetemnél nyilvános rendkívüli tanár czímmel a' kórbocoztat (Anatomia pathologica) taníthatást kegy. megengedni méltóztatott.

A' pesti javítóház. *)

A' legszervehetőbb jelenetek sokat vesztenek mindennapiságuk által érdekeikből, 's mit szemünk mint külső jelenetek tolmácsa megszokni tudott, azt legyen bár még olly szívrazó, közönyös kedélylyel tekintjük, míg más csekélyebb érdekű jelenetek ritkaságuk miatt kitűnő figyelemmel fogadtatnak. Midőn hat év előtt e' testvér városok lakosai a' dagadozó hullámok árjai közt elvesztették mulandó vagyonuk nagy részét, a' kétségbeestek jajveszékő hangjai meszsze hatottak, példátlan részvéttel vetélkedett hon és külföld szeretettel pótolni azt, mit az ágyából kirohant elem vad dühe elpusztított. A' város épült, szépült 's alig mult néhány év, a' baj felejtve van. Ha az árviz magasságát jelelő emlékkövek, 's az egyházban ünnepeletni szokott évnapok a' volt nagy veszély emlékeztetést föl nem élesztenék, csendesen 's nyom nélkül folyna le az is mint sok más a' fedelés homályos leple alatt a' mulandóság tengerébe, 's miért? mert a' kár csak mulandó, mert pótolható vala.

Vannak azonban e' városok keblében más bajok, tiszter nagyobb bajok, mellyek mindennap növekednek, 's mennél tovább halasztatnak gyógyíttalannak, annál nagyobb súlylyal nehezülnek nyakunkba, bajok, mellyek pótolhatatlanok, mert lelkiek, ama kétségbe esett nyomor értem, melly rongy-fedte fiatal kóborlók gyalázatos szerepében látható, 's ezek számának növekedését annál szomorítóbb érzettel szemléljük, mennél fontosabb az ellensúly öregbedő nehezedeése, midőn az anyagi érdek apostolai szellemi tehetségük minden virágit csupán e' mezőre ültetik, 's nemcsak egyedi notabilitások, hanem egész egyesületek is csak e' téren látشانak központosítani minden erejüket, mintha a' valódi jóllét kirekesztőleg csupán az anyagi világban volna keresendő! 's minthogy e' bajok az erkölcsiség romjain alapítják vészes hatalmak kárhözatos fészket, van é halandó, ki e' veszteséget pótolni képes lenne? A' keresztyén philantropia hívei, a' művelt világ minden részeiben e' nevelés hiányából utczák seprédékivé serdült ifju naplopókat némileg javítani ohajtván, azokat célziserű javítóházakban öszszegyűjteni, az ovó, képező és szoktató rendszer mellett, oktatás és munkásság által hasznos polgárokká nevelni törekedtek. Hogy ezen herék iránt, a' keresztyén köteleességek szellemébe mélyebben tekintők lelkiismerete sok helyen ébredéz a' számosan keletkező javítóházak tanusítják. Ezek közt újabb korban nagyobb tökély példányai: a' marseillei, melly Fissiaux abbé buzgó fáradozásának köszöni létét, a' kormányi pártfogás alatt legújabb keletkezett petit-bourgei, Páris közelében. Van hála a' mennyei gondviselésnek! Pesten is egy ideiglenes javítóház, bár minélelőbb szünnék meg ideiglenes lenni! a' 150 egyed, melly eddig az intézetben elfogadható volt, eléggé bizo-

nyítja annak felette szükséges létét, ki erről közelebb meggyőződni kíván, tekintsen körül utczáinkon 's nem kétkedhetik arrul, hogy sok, felette sok kullog azok zugaiban, kiknek illy javítást tetemes kár nélkül sokáig nélkülözni bizony nem lehet, annyival is inkább, hogy a' már eddig felfogadtak között is 1/3 fiu, és 2/3 leány. Hogy az egészség-veszélyeztető, felügyelést 's rendtartást annyira nehezít, szük, alacsony 's nedves szobák, mellyek két külön udvarban földszint rendetlenül elszórva vannak, valamint más nehezítő körülmények mellett az intézetet olly megnyugtató, sőt sok tekintetben, mint illy helyzetben kívánni lehet, kielégítő állapotban találtam, az igazgató választmány bölcs takarékoságául, valamint a' szent ügy iránti szeretet-sugalta buzgalmarul elegendő, sőt kétségbe vonhatlan bizonyágot nyujt. *)

A' rendszer, mellyet itt gyakorlatba vétetni láttam, munka és tanítás, ennél czélszerűbb alig lehet valami. A' munka, míg a' természet törvényeitől, hideg, éhség 's a' testi világ más bajaitól függetlenek nem leszünk, az ember éltetője annyira, hogy ha mostani természetünkkel, egy olly világba tételnénk át, hol sült galamb röpülne szánkba, nemünk kétség kívül elfajulna, megvetendő sarjadékká aljasulna, melly állítás nem csupa sejdítésen, hanem tapasztaláson is alapult, mert azon mértékben látjuk az ember méltóságát, tiszteletességét fogyni, mellyben bizonyos henye, munkátlan 's csupán élvezeti életmódnak adja magát, sőt tagadhatlan: hogy maga a' munka is, ha csak kellemes és könnyű, az ember szellemét gyengíti 's megfosztja őt erejének öntudatától, melly a' kitartó állandóságtul, megvégre akarát erősségétül, melly nélkül mind szép tulajdonság becsülkülméért is a' folytonos munka a' szilárd jellemképezésnek legczélszerűbb iskolája, melly egyedül képes az iskolák egyéb tudományosságának 's ügyességének elegendő támaszolgálni. A' munka élteti, nemesíti az embert, nagyon czélszerű tehát, hogy ezen intézetben is főelvilég alkalmaztatik ezen szerencsétlenek nevelése 's javításában, csak azon egy ohajtható: hogy mennél előbb hely, mód 's alkalom adassék annak czélszerűbb megválaszthatása 's alkalmazására.

Mi az oktatást illeti, bár misem mulasztatik el, mit korlátolt körülmények engednek, é részben fölötté sok kívánatos még! azonban méltányos részvét és pártfogás mellett könnyen létesíthető.

A' centralisatio eszméjét, melly némelly feltűnő politikuskink által magasztos hangon a' jámbor ohajtasok sorába igttattott, 's az álladalmi élet kifejtésére olly felette szükségesnek bizonyított, ezen centralisatiót meglehetősen képviselve látjuk már testvér városainkban, noha fájdalom! egy olly ágban, melly egészen ellenkező irányban működik; nem kell nagyító-üveg hogy azon minden kora, színű 's nemzetiségű kalandorok csoportjait szemlélhessük, kik hazánk miaden részeiből sőt külföldről is ide sereglenek könnyű életmód reményében; e' gyűlevész városaink minden, főképp pedig félreesőbb utczáin, hol a' rendőr szemeit könnyebben kikerülheti, számosan 's gyakran egész csoportokban látható, 's mi lesz nagyobb városainkbul akkor, ha polg. jog kivétel nélkül minden szélhordta szemetnek adatnék? — Ezek koránsem tartoznak azon néposztályhoz, melly keze szorgalmából élni polgári köteleességeit teljesíteni mindenkor kész, ök más munkás polgárok keresményiből tengetik éltüket, mellyhez irgalom, vagy erőszak 's csendes vagy hazudozás utján juthatást, éltük feladatának tekintik. —

Kinek nincs kedve, vagy ideje ezen szerencsétleneket a' város utczáin figyelemmel kísérni, ne sajnálja fáradságát, öket a' rókusi kórház átellenében éjszakknak fekvő ideiglenes javító-intézetben fölkeresni. Ott nemcsak azok, kik felserdült ifju korban megkedvelték a' kóbor henye életet, hasonló gazczimborák csabitásának engedve ezen szerencsétlen naplopók társaságába léptek, de azok is, kiket a' mostoha születés önvétők nélkül olly körülményekbe helyezte, hogy már az anyatejet is az utczák szennyke zugaiban szopták, 's azzal az erkölcsétlen élet minden romlottságát mintegy öröksé-

gül vették, 's e' népes város közepett nem máskint mint sivatag pusztában vadon növekedtek föl! sminden nemesb érzetű szívnek legöszintébb részvétét egyiránt igénylik. 'S ha ezen minden jobb irányt nélkülöző szerencsétlen utczai növendékeknek látása valakit szánakozásra nem ébreszt: lehet é egy a' dolgok mélyibe tisztáiban tekintő emberbarátnak könyörület 's megindulás nélkül tekinteni: midőn ezen kóbor lények, a' társas élet első 's legnagyobb áldásából a' nevelésbeni részesülésből önvétük nélkül kirekesztette, nemesb ösztönt nem ismerve, 's csak a' vad ösztönnek hódolva bünös tettek által, a' köteleességét-mulasztotta társaságon ollykor iszonyu boszút állnak? lehet é ezen szerencsétlenekre szánakozás nélkül tekinteni, midőn a' Nemesis karjától utól-éretve a' boszuló törvénynek egész súlyát rájuk nehezdeni látjuk? Bár fellépne köztünk egy parisi titkok írója, ki társaságunk ezen elhanyagolt tagjairul a' titkok leplel lerántaná, borzadva tekintenénk mi is a' romlottság ezen szörnyetegeire, látván a' vakmerőség 's állatóság milly magos fokára emelkedtek már inertiánk védszárnyai alatt. —

Szép 's dicső a' tűz vagy árviz által károsultaknak segédkezett nyujtani! mert fájdalmas a' pusztító elemek által vagyonunktól megfosztatni, hajlékunkból kizetelni! de mind ezen veszteség pótolható 's nem is hasonlítható azon kárhoz, mellyet szemünk láttára vadon növekedő felebarátink lelkeikben 's boldogságukban szenvednek! midőn gondatlanságunk 's részvéttelenségünk miatt az erkölcsétlenség ama fokára sülyednek, mellyen közmegevetést 's csak kevesek szánakozását vonják magokra. —

Növekedő testvér városink *) egyik legfőbb szükségé tehát egy nagyszerű dolgozó-'s javítóház, mellyben nemcsak minden munkakereső mérsékelt áron foglalatosságot találjon, de a' fenérintett szerencsétlen ifjuság is romlottság ösvényéről az erkölcs 's becsület utjára vezettessék. Egy olly vállalat minden esetre némi erőfeszítést kíván, de csak egyszer 's örök időre meg van alapítva egy olly mű, mellynek áldásai minden egyéb philanthropicus intézetek hasznosságánál nagyobbak. Van itt egy körülmény, melly mindenki figyelmére méltó: t. i. ha ezen intézet czélszerűleg meg lesz alapítva, azontul önmagát saját erejéből tartja fen, 's minden utóbbi segedelmezésrül lemondhat. Az ideiglenes javítóház 600 ezüst forinttal véve kezdetét, melly összeget helybeli polgár Sárosy ur — tisztelettel említtük nevét — polgártársai közt gyűjtött össze, e' csekély mennyiség olly üdvös 's eléggé nem is becsülhető intézetnek szolgált alapjaul, melly 100 — 150 egyedet naponkint számlálván, minden korlátozottsága mellett is nemcsak semmibe sem került a' közönségnek azóta, hanem munkáinak eredményiből havonkint még 40 — 65 r. forintot is megtakarítani tudott. Hogy ez eredmény czélszerűbb rendezés mellett sokkal örvedetesb leend, 's iparunk kifejtésére nem megvetendő befolyással lehet, azt bizonyítani szükségtelen annak, ki tudja, hogy iparüző országokban a' gyárnokok a' nyers anyagok első kezeltetését, vagy más körültek megkivánt könnyebb munkákat, igen örömet illy rend 's felügyelés mellett munkálkodó intézetekbe adják, tudjuk pedig hogy Pesten több gyárnok csak azért nem emelheti nagyobb szerű fokra vállalatát, mert azt lakhelyének szük köre nem engedi, nagyobb épületek pedig nagy tökélt kívánnak; 400 — 600 kéz, melly illy javítóházban foglalkozik, sok vállalkozónak segítségire lehet; 's így az ifju erőnek czélszerű alkalmazása nemcsak az intézet minden szükségét fődözheti, demég megtakarított összegből (fejenkinti szorgalmának arányában) pár év alatt minden tagja egy kis tökélt is szerezhetne jövendője némi biztosítására. Az ezekenél sokkal többet, tudniillik a' kiszámíthatlan erkölcsi eredményt nem is említem, elég legyen érinteni, hogy a' fennevezett marseillei javítóházbul tiz kibocsátott egyed közül alig került egy vissza, tizbul tehát 9 adatik a' polgári társaságnak vissza, mint hasznos egyed, melly rá dozatra is méltó! Lépjünk ki tehát nem menthető gondatlanságunkbul, mert keresztyének levén, embertársaink

*) A' helybeli német hírlapok tiszt. szerkesztőségei ez ügy előmozdítására tisztelettel kéretnek.

*) Hír szerint nem sokára tágasbba a' kerepesi uton fekvő néhai Vattay nemzetségi e' végre már megszerzett házzal szándék ezt fölcsereálni, melly tágas telkű levén bármely nagy jeles épület-állásra elégséges helyel bír. Sz.

*) Hiteles kulföbül értesültem, hogy Buda főváros közönsége is elismeré már e' kiáltó szükségét, 's az e' végből kiküldött biztosság talán nem halasztandja messzire benyujtandó tervét.

sorsa mindenkit egyaránt érdekel. Hogy mi azon szerencsétlenek számára nem tartozunk, 's kedvezőbb körülmények közt születünk, ez bizony nem saját érdemünk. Legyünk tehát háladatosak a gondviselés iránt, emeljünk ezen szerencsétleneket magunkhoz nevelés által, 's ez saját magunkat is minden egyéb dicsőségnél valódi módon fog emelni, emelni az istenségig! már a római szónok mondá: „homines nulla re propius ad Deum accedunt quam salutem hominibus dando.“ —

Embértársunk az, ki részvétünkért esdeklik, némán ugyan, de a tekintet, mellyet utzáinkon elhagyatottságában rávetünk, hangosabban szól az érző kebelhez mint a döngő ég átható szózata. Ezer meg ezer erő 's tehetség birtokában vagyunk, melly elszórva parlagon hever, a részvét képes leendő azt egy nagy cél valóítására egyesíteni, a leleményes szeretet ezer utat nyit a célhoz, csak ne zárjuk el kebleinket e nemes érzetek elől, ne ügyeljünk a hideg ész minden áldozatul idegenkedő számítgatására, hanem azon szent szózatra, melly keblünk mélyiből fölzeng 's mellyet az igaz miveltésü embernek észre nem venni lehetetlen, mert „az embernek“ a nagy hírű Taylor Jeromos szavai szerint „általában hasznos ismérvekre szüksége van, hogy szenvedélyit zabolázza, előítéleteit legyőzze, embértársunkat tehát tudatlanságban szemlélni annyit tesz, mint őt minden jóra készületlennek látni. Minden családtya gondoskodik tehát arról, hogy övéit oktattassa, minden mester tanítványát, minden ember embértársát minden lehetséges 's igazságos intézkedések által tanítsa. Mert ha a nép tudatlanság miatt meghal, haljanak meg azok is, kik fölébe tétettek, mégpedig irgalmatlanságuk miatt.“ — D. M.

Országgyűlési közlemény.

A' mart. 21 ki frdi ülésben hosszas vita után a' sz. kir. városi képviselőkről nádor ő fensége kijelenté, mikép a' m. föRR. többsége gr. Sz. A. indítványát gr. A. módosításával fogadta el, melly is így hangzik: A' képviselők száma, a' város választási joggal bíró összes polgárai számához képest akképen állapittatik meg, hogy kis városban minden 5, közép városban minden 10, nagy városban pedig minden 15 polgár után egy képviselő választassék. A' képviselő testület megválasztásakor a' polgárok magok jelölik ki azokat, kiket a' képviselők közül megbízottakul választani akarnak, kiknek száma oly arányban állapittatik meg, hogy minden egyes eldöntő szavazattal bíró városi tisztviselőre 3 megbízott választassék; — és míg az egész képviselő testület közvetlen választja a' város minden tisztviselőit, a' tanácskozásokban e' megbízottak által veszen részt.

A' mart. 26 kai 130d. frdi ülésben a' kir. városok országgyűlési követeinek adandó utasítás volt a' kitűzött tárgy, mellyet pótlólag ezekkel egészítettünk ki. Egy gr. főisp. helyettes ez érdekes pont fölött illy szellemben nyilatkozott: „Azt, hogy az anya vagy pótló-utasítások legyenek é kötelezők, hogy milly eset 's körülményekben kelljen utasítást adni, ugy szinte azon kérdést: mi viszony legyen küldő és küldött közt, szóló gr. most incidentaliter eldönteni nem akarja; hanem megvitátását az országgyűlés-rendezési kérdéshez utasítja annyival inkább, mert ama kérdések a' m. fötábla vitási szönyegén fekvő munkálattal nincsenek oly szoros kapcsolatban, mikép azok fejtegetését halasztani nem lehetne. És ha most itt az utasításokról, szóló véleménye szerint, említés nem tétetik: marad erre nézve a' kir. városoknál a' régi gyakorlat. Szóló azon kérdésbe sem bocsátkozik: hasznos é, vagy káros az utasítás? 's mind ezen intézkedéstől a' kir. városokra nézve azért tartózkodik, mert ohajtja, hogy a' követei állása egyforma legyen. Már pedig ha a' városi követei törvény szerint utasítással ellátva tartoznának lenni, a' megyei követei pedig nem, (mert szóló tudomása szerint nincs törvény, melly az utasítást parancsolná a' megyéknek) így a' követei közt egyformaság nem lenne. Ezért szóló 249 § a) pontját egyszerűn kihagyandónak véli. Egy ifj. báró az előtte szóltnak indítványát, ha az egyszerűn a' 249 §. a) pont kihagyását érdeklí, elfogadja; de a' motivatiókra nézve, mellyekkel indítványát támogatá 's a' következményekre nézve, mellyeket a' kihagyástól vár, egyet nem érthet; mert meggyőződése szerint, mihelyt ama' kérdéses pont kihagyatik, a' t. hozás a' városokra nézve az utasításokat azonnal megszünteti. A' m. föRR. hatalmában nem áll, de nem is céljuk egy oly fontos tárgyat, mint az utasítás, a' kir. városokban jelenleg divatozó, oly igen különböző 's ingadozó gyakorlaira bizni; mert tudva van, hogy némely városokban a' választott polgárok, másokban a' tanács, másokban különös választmányok által adatnak az utasítások, míg végre némely városokban a' polgármester maga írja azokat. Azt mondá tovább a' m.

ur, hogy azon t. javaslatnak fő feladása az, mikép a' követei, mennyire csak lehet, egyenlő viszonyban vegyenek részt a' törvényhozásnál. De ha ez kívánatos maguk a' városi követei közt is, valamint a' m. ur nézete szerint kívánatos, hogy míg a' megyei követei utasításokkal megkötve vesznek részt a' törvényhozásban, addig a' városi követei utasítástól föl ne mentessenek; ugy kívánatos kétség kívül az is, hogy a' városi követei is egyformán készült utasításokkal jöjenek. Így szóló báró az indítványzott a) pont kihagyatásában megegyezik; 's megegyezik azért, mert meg van győződve a' fölül, hogy e' pont kihagyatása a' városi követei nézve az utasítások megszüntetését foglalja magában, mit később a' megyei utasítások megszüntetése fog követni; mi által szóló meggyőződése szerint az ország csak nyerni fog. És itt áll szóló b. fölfogása szerint a' törvényhozás a' legfontosb határozatok egyike előtt. Ha a' m. föRR. a' 249 §. a) pontját megtartják, az utasítási rendszert, melly eddig még törvényben szentesítve nincs, törvényesítették; ha kihagyják azt, a' jelen pillanatban az utasításokat megszüntetik a' városokra nézve; jövőre pedig a' megyékre nézve is; de a' mit a' m. föRR. tesznek, az nem lesz semmi esetre meghagyatása a' jelen állapotnak; hanem minden esetre az utasítási rendszernek vagy pozitív sanctioja, vagy pozitív eltörlése. Szólóknak tökéletes meggyőződése, és talán nincs politikai tárgy e' világon, mellyről oly tisztán meg volna győződve, hogy a' követi utasítások rendszere valamint általában véve minden törvényhozásnál, ugy hazánkban is azon főakadályok egyike, mellyek miatt a' magyar törvényhozás földadásának tökéletesen megfelelni nem képes. 'S itt az utasítások elleni véleménye támogatására nézve nem akar a' külföld példájára hivatkozni, miután tudja, hogy valamint két egyed, ugy bizonyosan két nemzet sincs egymáshoz tökéletesen hasonló; más nemzetek példája, mellyek különböző viszonyok 's körülmények közt élnek, közönségesen igen keveset bizonyít. Nem akar hivatkozni arra, hogy valamint nálunk, ugy egykor minden törvényhozásnál léteztek utasítások, de mellyek bilincseitől más népek törvényhozóit a' civilisatio fölszabadítá; csak magát a' dolgok természetét véve föl, nem világos é, hogy az utasítási rendszer a' törvényhozás földadásával valóságos ellenkezésben áll? A' törvényhozás földadása: gondoskodni az egész ország javáról; hogy e' földadásnak megfelelően, szükség, hogy előtte az ország minden érdekei ismerve, hogy a' nemzet többsége képviselve legyen, hogy a' törvényhozás akarata, mennyire csak lehet, az ország legtöbb intelligentiájának legyen kifolyása; szükséges végre, hogy a' törvényhozás minden határozatában lehető legnagyobb következetességgel haladjon e l ő r e; és mind ez, utasítások mellett, egy általában lehetetlen. Utasítással ellátott követei képviselik azon megyéket 's testületeket, mellyek az utasítást adták, de nem azon országot, mellynek dolgairól szólunk 's mellynek törvényeket alkotnak. Azon akarat, melly az országgyűlésen nyilvánítottatik, nem az ország kitűnő kapacitási összemunkálásának eredménye, nem kölcsönös capacitatio, hanem azon véletlen iránytól függ, mellyben egyes t. hatóságok utasítási egymáshoz állnak, miben ezen t. hatóságok érdekei, mellyek ez utasítások alapjául szolgálnak, az ország érdekeivel összhangzásban, vagy ellentétben állnak; nem szenvedén kétséget, mikép az utasítással ellátott követ csak küldött, 's azok érdekeit képviseli. De kérdi szóló b. ugyan hova vezet ez állapot? nemde oda, hogy az utasítások vagy nem tartatnak meg, vagy ha megtartatnak, akkor az ország legfontosb kérdései nem abszolút, hanem relativ többség által döntetnek el. Oly testületben, hol a' jelenlevők szabad akaratjuk szerint határozhatják el magokat, ott előbb utóbb abszolút többség fog támadni; ott azonban, hol a' tanácskozások utasítások által megkötötték, abszolút többségről igen sok esetben szó sem lehet, hanem kénytelen a' követ vagy utasítását megszegni 's áttérni más véleményre, vagy pedig relativ többség által döntetik el a' kérdés, mi lehető legnagyobb szerencsétlenség minden törvényhozásnál; mert a' törvény azon pillanatban, midőn meghozatott, már depopularizálva van. Ugyanis mindazok, kik a' törvényhozás munkálkodását figyelemmel kísérik, jól tudván, hogy az nem az ország abszolút többsége akaratát foglalja magában, hanem csak relativ többségé; vagy sokszor manoeuvrek és parlamentaris ügyesség eredménye, mind azok, kik a' törvénynek illyen módon lett keletkezését látják, nincsenek az iránt annyit tisztelettel, mint különben. És ki az utasítások e' káros következtetésit figyelemmel tekinti, örömmel láthatja azon lépést, mit a' törvényhozás arra nézve tesz, hogy e' bilincsektől megszabaduljon; 's pedig annyival inkább, mennyivel bizonyosabb, hogy az utasításadás azokra nézve, kiket e' jog törvény szerint illet, egy nagyszerű illusionál, sőt vá

lasztási jogok kijátszásánál, nem egyéb. Az utasításadási jog theoretice véve szép dolog. A' magyar nemes a' követet nemcsak választja, de utasítással is ellátja, ugy hogy követe más nem tehet, mint mit neki küldője megenged. Ezen theoria 's meg kell vallani, a' nép souverainitásának eszméje (nép alattmagyar értelemben csak nemeseket értve) soha tákosb értelemben nem alkalmaztatott, mint itt, hol minden egyes küldőnek a' törvényhozásra mintegy egyenes befolyása van. Ez a' politikai szabadság culminatiója, de csak theoriában; mert ha e' szép elvek gyakorlati alkalmazását tekintjük, mást mutat a' tapasztalás. Ki adja megyékben a' követnek az utasítást? az, ki választotta? igen, theoriában; de gyakorlatban a' több ezerre menő választók h e l y e t t utasításadásnál 10—20 táblabíró talál az ember. Igen, de talán ezek olyanok, kiket a' választók e' foglalkozásra különösen megbíztak? — épen nem; e' 10—20 táblabíró utasítást ad azért, mert véletlenül azon helyen lakik, hol az utasítás készül, vagy mert gazdagabb és nagyobb befolyású a' többinél. Már ha fölteszünk, hogy az, ki követet választ, szabad akarata szerint oly egyedet választ, kinek mind erkölcsi tulajdonságáról, mind politikai elveiről, mind képességéről meg van győződve; nem képtelenség é egy, oly nagy testület által szabadon választott követet oly utasításokra kötelezni, mellyek neki, tetteleg legalább, nem küldőji, hanem egy kis testület által adatnak? miben fekszik a' választók nagy számának garantiája, ha a' választott követnek akarata egy kis testület által határozatnak el, ha egypár véletlenül összejött személy „utasítás-készítő választmány“ név alatt a' nagy számú választók szándokát minden órában megsemmisítheti. A' nagy szám, melly követet választ, utasításadásra már nagy száma miatt nem képes; miért hát minden választási küzdelem, ha a' követnek utasítást nem a' választó, hanem egy harmadik, még pedig ollyan harmadik ad, kit a' választók arra meg nem bíztak? Egy más's nem kevésbbé káros következtetés az utasításoknak az, hogy általok a' következtetésesség törvényhozási dolgokban majd lehetlenné válik. Más országban fölláttatván a' törvényhozás által valamely elv, a' nemzet legnagyobb bizonyossággal számíthat arra, mikép a' törvényhozás a' kimondott elvet minden következtetésben követni fogja. Magyarországon, hol a' törvényhozás minden lépése 52 megyei többség fluctuatiójától függ, előre nem mondhatja senki: nem fog é az egyszer kimondott elv, mihelyt annak alkalmazása jó kérdésbe, minden egyes esetben megsértetni. Oda jutott Magyarországon az utasítások által, mikép itt minden ember kimondhatja meggyőződését szabadon: de a' törvényhozónak személyes meggyőződéssel b i r n i nem szabad! Ugy van alkotva a' t. hozó testület, mikép annak körében minden t. hatóság föltalálja képviselőjét, csak az ország nem, melly a' törvényhozásra bizta jövőjét. Oda jutott a' törvényhozás, mikép tetteiben a' következtetésesség szerencsés véletlenné vált, mikép a' nemzeti élet egy lépését senki előre nem számíthatja ki. És mind ezen bajnak legfőbb's mondatni egyetlen oka az utasítás; miután tehát szóló báró meg van győződve, hogy az utasításoknak jelenleg a' városokbani megszüntetése később azok általános megszüntetésére vezet; 's miután az a) pont kihagyatása a' városi utasítások megszüntetését foglalja magában: szóló báró az a) pont kihagyatására szavaz. Most egy gróf illy értelemben nyilatkozott: b. Esetl egyetért abban, hogy midőn az a) pont ki- vagy behagyásáról határoznak a' m. föRR., akkor egyszersmind alkotmányos jog meg vagy nem-adásáról határoznak, egy szersmind elkerülhetlen ezen kérdés tárgyalásánál bocsátkozni abba: vajjon hasznosak é a' haza érdekében az utasítások? Mik eddig az utasítások ellen mondatnak, azok inkább csak az utasítási jog gyakorlatába csúszott visszaéléseket illetik. Az utasítás-ellenzők első főoka, hogy az utasítás a' képvisellel ellenkezik; de ezen erősség a' képviselés önkényes értelmezésén alapszik, mert mi a' képviselő eszméje? ez azon sarkallik leginkább, hogy mit magam tenni nem akarok, mással tettelem azt; 's ez egyetlen sarka a' képviselőnek; bizonyítja ezt a' diplomatiai képviselő elrendezése is, miszerint egyik ország követet küld a' másikhoz, melly követ szinte azon czímmel fölrüházva küldetik, hogy t. i. képviselője az országnak; de a' mellett utasítással el van látva. Második főok az utasítás-ellenzők résziről az, hogy utasítás mellett a' capacitatio ki van rekesztve, 's hogy az utasítás elletében áll a' törvényhozás földadásával, melly abban áll, hogy kölcsönös felvilágosítás után alkosson törvényeket. De kérdi szóló gr.: mi kriterion van arra nézve, hogy csupán a' választottak fogják föl a' törvényhozás ezen feladását, 's nem foghatják é azt föl a' küldők épen ugy? de legfőbb az, hogy az utasítás összekötöttségben van a' municipalis szerkezettel, 's az utasítás a' megyei szerkezet kifolyása, corollariuma; ez nem illusio, mint

báró Eö — mondta, mert szóló gr. nem képzelhet politikai testületet, melynek szabadságában nem állana ön akaratát képviselő által tolmácsoltatni; 's valameddig a' megyei szerkezet mostani állásában leendő, addig az utasításoknak fen kell állani. Mikor a' m. főRR. az utasítás ellen nyilatkoznak, akkor egy uttal, habár távolról is, de a' megyei szerkezet ellen nyilatkoznak. Mit akarnak a' m. főRR. a' városokból képezni? jó administratív testületet 's egyszersmind be akarják azokat az alkotmányba venni; 's ha már a' városok kénytelenek a' főhatalom ellen föllépni, mi nyomadéka lesz e' föllépésnek? ha nem tudatik, hogy az, mit a' város mint alkotmányos testület tesz, viszhangra fog találni akkor, mikor a' követ által tolmácsoltatik. 'S ha eljő az idő, melyben a' magyar megyei szerkezet politikai dolgokról többé tanácskozni nem fog, akkor tisztán administratív testületé változik át, akkor elveszti alkotmányvédő állását és az alkotmány ez által legnevezeteseb garantájától fosztatik meg. Kétséget nem szenved, mikép az utasítások mostani alakjokban sok anomáliával vannak összekötve, mikép minden politikai jog csak úgy hozódnak sükert, ha közértelemiség kifolyása; e' nélkül hiában izzadnak a' m. főRR. a' haza érdekében, h i á b a n codificálnak. Azt mondhatná valaki a' külföldre hivatkozva, mikép Portugal- Spanyol- Francz- Brittországokban sincs utasítás; az igaz, de ez országok állapota mégsem oly igen irigylésre méltó. Brittországban, igaz, nincs utasítás, de van szabad sajtó; de ha ez nem volna is, a' britnek jutott sajtót szerencse geographiai helyzeténél fogva, örökös érintkezésben lenni a' világgal; ott számos oly kiképzett, szilárd jellemű statusférfit van, kiket a' törvényhozás pályájára bátran küldhetni a' nélkül, hogy azokra felügyelni kelljen; ott szabad sajtó 's kifejezett közvélemény örökös. Ezek szerint az utasítási jogot, mely in ultima analýsi egyetlenegy orvosszere a' r o s z választásnak, mondja ki a' törvényhozás világosan 's adja meg a' városoknak e' legszebb alkotmányos jogot, mellyel a' megyék dicsekednek. Conservatív eszme az utasítás, 's e' m. főRR. lának nem illik conservatív eszme iránt ellenszenvet mutatni, e' tábla kötelessége mérsekelni a' tulságos mozgalmat, mikor az alóluljő; és csudálatos, hogy a' m. főRR. azt, mi a' t. RR. től illy conservatív szellemben jő át, most nem pártolják. Erre az utasítások eltörlését- indítványozta báró czáfolólag lépett föl gr. D. ellen, előleg megjegyezvén, mikép minden t. hozás kötelessége a' logikai következetesség. Midőn szóló báró a' követek választását az egész polgárságra bizni akarta, akkor már kész volt arra, hogy az utasítás megszüntessék; mert tudja, hogy az egész polgárság tanácskozásra oly nagy számmal nem alkalmas; abban pedig következetlenséget lát szóló, hogy kit egy nagyobb testület választott követnek, azt egy kisebb utasítsa. Mi a' követek aequalizációját illeti: azért, hogy most a' városi követekre nézve az utasítás meghagyatik, azok a' megyeikkel egyforma állásban nem lesznek. Megyei követnek az utasítást gyakorlatilag nem az egész nemesség adja ugyan, de minden pillanatban adhatja, ha akarja. Városban más a' helyzet, ott ki a' követet választja, a' m. főRR. elvei szerint törvény által ki van zárva az utasítás-adásból. Azt mondá gr. D. — „mikép én az utasításokat minden kinövéseikkel veszem és hogy az utasítás magában üdvös, és szép institutio, és ama' kinövések e' szép institutio ellen semmit sem bizonyítanak.“ De szóló báró azt hiszi, mikép e' kinövések természetes következtési az utasításadási jognak; mert ha egyszer elvkép kimondatik, mikint nagy testületeknek joga van utasítást adni; akkor ám egyes személyekre nézve is el kell ismerni e' jogot minden pillanatra, 's azily testületekről szóló fölfogása szerint képzelenség volna azt mondani, hogy azon morális testület, melly az országgyűlés kezdetén utasítást adhat, azt az országgyűlés alatt nem változtathatja meg többé; és így pótló utasítás-adási jognak is kell lenni; különben az utasításoknak semmi haszna nincs, mert azok csak ez által válnak a' közvélemény fokmérőivé. Miután pedig az utasításoknak minden, ugynevezett kinövései e' pótló utasításokból származnak, miután ép ezekben fekszik oka annak, hogy változván a' közvélemény a' t. hatóságokban, vagy legalább azon párt befolyása, melly a' megyékben a' közdolgokat igazgatja, az egyes követ soha következetes elvek után nem indulhat: nem fogja tagadni senki, hogy az utasításoknak ugynevezett kinövései azok természetes következtései; 's ha a' m. főRR. e' kinövéseknél az utasításban több hasznót látunk, ám tartásuk meg azt; de ne higyük, hogy ama' kinövések kevesedni fognak; a' közdolgok iránt naponkint ébred a' figyelem. Mélt. gróf D. azt mondá tovább: „ki mondhatja azt, hogy az országgyűlésen épen a' legnagyobb kapacitások fognak egyesülni; nem fognak e' egyes kapacitások hátra maradni a' megyékben is? mellyek tanácsát és befolyását a' köz-

dolgokra nézve igen nehéz volna nélkülözni.“ Hogy illy kapacitások maradnak a' megyékben, ez szerencse; de hogy a' kapacitások országgyűlésen nagyobb számmal léteznek aránylag, mint a' megyékben, azt kétségbe vonni nem lehet. De a' megyékben a' lehető legtöbb kapacitásnak kellene lenni, hogy itt az országgyűlésen utasításokkal többségben legyenek. Legfőbb ok, melly az utasítások mellett harcol, a' bizodalmatlanság, mellyel sokan az országgy. követek iránt viseltetnek. Vannak sokan, kik azt hiszik, mikép Magyarországon a' patriotismusnak némely faja oly végtelenül gyöngye, hogy azt még az északi szél is fölolvasthatja; és ép azért utasítás által mintegy biztosítani akarják önmagukat, hogy követüket megvesztegetni ne lehessen. De szóló közelebb-ről 's gyakorlatilag tekinti a' dolgot. Miután úgy mond az utasítások a' megyékben csak egy pár ember által készítettnek; ha már a' felső hatalom a' megvesztegetés immoralis eszközéhez nyulni akar, vajjon nem vesztegetheti még az utasítás-adókat is? De továbbá az utasításoknak törvénykönyvünkben semmi sanctioja, az egyedül a' követ becsületérte. Az utasításra nézve s z ó l ó fölfogása szerint legtöbb biztosíték volna a' nyilvánosságban 's a' követ személyes jellemében; mert nincs ember, főkép ki magasb polczon áll, ki becsületére sokat nem tartana; a' legmegromlottabb ember elpirul, elhalványodik, ha nyilván az ország láttára politikai apostasiát követ el, főkép akkor, ha itt nincs más mentsége, mint tulajdon akarata. Oly országban, hol utasítások nincsenek, azon pillanatban, midőn valamely követ politikai hitvallásától eláll, magára süti a' szégyen bélyegét; de e' legerősb garantúra számítani Magyarországon nem lehet; itt mindig utasítással védi magát a' követ, jól vagy rosszul nyilatkozott, itt a' követ becsületével nem számol, itt a' követ utasításával prókátorkodik, jobbra, balra magyarázgatóván azt, és a' szerint dicséretet vagy ócsárlást arat követésiről, az pedig demoralizálja a' követet, demoralizálja az országot, mert nem szerencsétlen állás e' az az országra nézve, mikor egy országgyűlés nem folyhat el a' nélkül, hogy ugyanazon egy utasítással ellátott követek egymással ellenkezésbe nem jönének; ez által scandalum lesz 's egyik követ a' másikat depopularizálja, így depopularizálva lesz azon testület, mellynek az országban legmagasabban kell állania; hova lesz ekkor a' törvény iránti tisztelet? Ezek után szóló meggyőződése szerint az utasítás semmi biztosítékot nem nyújt a' megvesztegetés ellen, sőt inkább több garantúra fekszik az egyes követ jellemében 's mint hogy kisebb testület utasítás-adása által nem akarja nullificálni a' nagyobb testületet, az utasítás eltörlésére szavaz. — A' szólók legnagyobb része utasításadás mellett nyilatkozott; 's a' végzés is illy értelemben mondatott ki elnök országbíró 5 exca által, t. i. hogy a' polgár gyűlés adhat utasítást a' követnek, ha akar.

Budapesti napló. Husvét vasárnapján esti 7 óra tájban a' belvárosi szentgyörgyházban esketés történt, egy zsidó belpözködve bezaratá magát, és a' Mária 's egyéb képekéről a' koronát, ezüst sziveket, kezeket egyéb arany 's ezüst drágaságokkal együtt elrablta; szerdán azonban szerencsére néhány elorzott tárgyat a' zálogházba vitt, hol azonnal hurokra került 's templomrablást nem is tagadta. — Mult szerdán reggeli nyolcz óra tájban, a' hid huzamos időig nyitva levén, egy más izraelita a' tolongást hasznára fordítá és lopott, de szerencsére tetten kaptott, melly sorsban egy keresztény olasz katona is osztozott vele, ki szinte más zsebében kereskedett. Mindketten azonnal hűre kísértettek. — Az idő hosszas zordonkodás után végre kiderült, 's pár nap óta szép meleg tavaszi napoknak örvendünk; z ó l d e t azonban még teljességgel nem láthatni, hidegben nem ujul hanem didereg a' tenyészlet is. — Most jelent meg Kuthy Lajos novelláinak 5dik kötete, melly hét beszélyt foglal magában. Ára e' jeles gyűjteménynek 4 p. huszas. — Sajtó alatt van ifj. Kilian György költségin Vörösmarty minden munkáinak első kötete, mire figyelmetni kívántuk előleg is a' t. olvasó közönséget. — Vörösmarty 'Cillej' című szomorujátéka is elkészült már, 's rövid idő múlva színpadra kerülend. Ugy s z i n t e Szigligeti 'Zsidó' című új népszínműve is. — A' játékszini választmány mult évi május 9kétől mostanig 37 (harminczhét) eredeti színművet vizsgált meg, 's e' nagy tömegből csak egyet fogadhatott el; a' többi majd mind minden bírálaton alantinak találtatott. Szökött katona, Két pisztoly, Országgyűlési szállás, Még egy tisztujtás, Farsangi iskola, Sylvio nem voltak e' választmány elibe terjesztve. — Játékszini krónika: nemzeti színpadunkon f. hó 8kán adaték 'Szökött katona' népszínmű 3 felv.; 9kén Hunyady László' dalj. 4 felv.; 10kén 'Gerő' dráma 5 felv.; 11kén 'Figaro lyánya' vigj. 5 felv. 12kén 'Az ezred lyánya.' Holnap f. h. 15kén Lendvayné jutalmul bérszínnel adaték először 'Romeo és Julia' szomoruj. 5 felv.; Shakspeare után ford. Gondol Dániel. Epen most szárnyal a' hir, hogy Török-Bálinton kavics- vagy porondásáskor pár nap előtt a' föld leszakadván három emkert holtta zúzott 's 8. v. 10zet pedig különféle módon megsértett.

F. évi február és márcz. hónapokban a' vakok pesti intézete pénztára köv. adományokkal gyarapított: tek. Pestmegye t. cz. tisztikara egy vaknövendék alapítására ismét 400 ft.; Gószdu Manó ur Kohn Mátyástól beszedett 50 ft.; ns Borsodmegye gyűjteménye 40 ft.; R. K ur Eperjesről küldött 55 ft.; nagys. Kállay nemzetség ajándékozott 1000 ft.; Zombul Jakab hagyomány 12 ft.; Kafka János ur 24 ft. 48 kr.; néhai főt. Konecsér József váci kanonok ur hagyomány 20 ft.; Fellner szül. Stökl Julianna asz. pesti polg. hagy. 5 ft.; özvegy Oekonom Anna asz. pesti polg. hagy. 10 ft.; ó-moraviczaei Heinrich Alajos pesti n. kereskedő és választott polgár ur hagyom. 200 ft.; Polonyi szül. Grindling Erzsébet asz. pesti polg. hagy. 2 ft. 30 kr.; M. G. Saphir ur, a' városi színházban előadott humoristikai olvasó-mulatságkor fizetett belépti sommából ajánlott 86 ft. 24 kr. összesen: 1905 ft. 42 kr. p. p. Pesten april 1jén 1844. Gömörly Károly s. k. pénztárnok.

(Figyelmeztetés a' m. gazd. egyesület f. é. nyári fögyülésére.) A' magy. gazd. egyesület legközelebb mult mártziusi közgyűlésén a' jövő júniusi pesti vásárok tartandó fögyüléséről intézkedvén, köv. napirend és tárgysorozat állapított meg: F. é. május 28kán d. e. 9 órakor (és szükséghez képest d. után is) tartatik a' földészeti szakosztály ülése, mellyben főleg köv. kérdések fognak tárgyalatni: a) Mellyek volnának a' vezérelvek, mellyeknek a' pusztai népesítések eszközlésül 's előmozdításul hozandó törvények alkotásánál sinórmértékül kell szolgálniok, minélfogva egy részről 1) a' földbirtokos biztosítva látván igazságos követelést, gyarapodása pedig állandó közös érdek által levén füzve a' telepedők sorsához, magát népesítésekre ösztönözve érezze; más részről ellenben 2) a' megtelepült családok sorsa, sem a' földtulajdonos, sem a' megyei vagy egyéb hatóság részről önkényesen kitétvete ne legyen; 's hogy 3) népesítések által hazánkban nemcsak a' napszamosak, hanem a' vagyonos és önálló mezei gazdák száma is növekedjék; 's hogy végre 4) a' népesítések következtiben a' hazában új hűbéri viszonyok ne alakuljanak. b) Tanácsos vagy czélszerű e' közzgazdaságra nézve az urbéri tartozások megváltása, mielőtt a' tagosztály megtörtént? 's minő eszközök által lehetne a' tagosításokat hazánkban siettetni, megszeretni, vagy könnyíteni? c) Mimódon lehetne a' gyakori tűzveszély által mezei gazdákon történő károkat hazánkban csökkenteni vagy elhárítani, vagy elviselhetőbbé tenni? d) Mellyek a' legczélszerűbb 's legolcsóbb módok valódi tapasztalás szerint a' repülő homok megkötésére? e) Hogyan lehetne a' kötött agyagföldet burgonyatermesztésre alkalmasabbá tenni? 's bizonyítja e' tapasztalás némelylek azon állítását, hogy s z á r a z esztendőben homokföldön czélszerűbb volna a' burgonyát laposan hagyni, mintsem feltöltögetni? f) Tapasztaltatott e' különbség a' termésben akár minőségre akár mennyiségre, ha az őszi nem ugarba, hanem köv. t e l e n j ö l trágyszott zöldtakarmány, búkköny, lóher'st. után vettetik? g) Megkívánja e' föld mindenemü fekvészel mineműesze egyiránt, hogy tavaszi alá a' föld mársószel tőkéletesen elkészítettessék? mikor czélszerű v. elegendő a' tavaszi csupán őszi barázdába vetni, 's melly gazdasági növények milly körülmények közt kívánnak csupán tavaszi szántást? h) Csökken e' tapasztalás szerint a' repczetermés, ha fris trágyszott zöldtakarmány, búkköny, lóher'st. után vettetik? 's milly körülmények közt czélszerűbb a' repczét szórva, mint sorban vetni? Május 29kén délelőtt 9 órakor 's folytatólag d. u. lesz az állattenyésztési szakosztály ülése, mellynek tárgyalásul előleg köv. kérdések tűzetek ki: a) Minő intézkedések tétettek a' közelebb éveken hazánk különböző részeiben a' lótenyésztés emelésére a' n é p k ö z t 's e' részben mit kellene országosan tenni? b) Milly körülmények közt tanácsos tagosított birtokon a' nyári istállózat behozni? c) Mik lehetnek fő okai a' lefolyt t e l e n majd országszerte uralkodott juhmétélynek, 's minő szer vagy bánásmód mutatkozott legfogatosbnak e' nyavalyának akár megelőzésére akár megszüntetésére? d) Minő hatása van a' pályinkamoslékalkali takarmányozásnak a' j u h o k egészségire, gyapjára vagy tenyésztésire? 's a' netalán káros hatások elmellőzésire mellyek a' legczélszerűbb intézkedések? e) Minő tapasztalásokat gyűjtöttek juhtenyésztőink a' közelebbi éveken a' juhkereség eredete 's okai iránt, 's tapasztaltatott e', hogy a' juhmielőnk fulbeoltása a' kereség előidézésére befolyással volna, 's minő intézkedéseket vagy szereket mutattak újabb tapasztalások legczélszerűbbeknek e' baj akár megelőzésére, akár elhárítására? f) Minő sikert tapasztaltak honi gazdáink a' földalom után, 's mit a' trágyszott földdeli elegyítésből? Május 30kán reg. 7 órakor különféle ekékek a' budai oldalon próbaszántás fog tartatni. Május 31kén d. e. 10 órakor korm. választottsági ülés; d. u. 3 órakor juhszemle, 's este 7 órakor a' mútani szakosztály ülése, mellynek tárgyaul főleg a' repaczukor-gyá-

rak 's cséplőgépek fognak szolgálni. Jun. 1sőjén d. e. 10 órakor közgyűlés, mellynek részletes tárgyai a' gyűlések kezdetivel kiosztandó napirend-jegyzékben részletesen elő fognak soroltatni. Végre jun. 3dikán d. e. a' köztelken lóárverés, d. u. pedig a' paraszt-kanczacsikók jutalmaztatása, melly alkalommal a) a' legjobb három éves nyered 50 p. ft. b) három éves másodrendű 30 p. ft. c) három éves harmadrendű 20 p. ft. d) két éves legjobbika 40 p. ft. e) két éves másodrendű 20 p. ft., f) két éves harmadrendű 15 p. ft. A' kiállítandó kanczacsikók illető birtokosai hitelesen tartoznak megbizonyítani, miszerint azok saját nevelvényök, valamint jutalom-nyerhetésül az is szükséges, hogy csikaik épek, egészségesek, jól tápláltak 's még hámba fogottak ne legyenek. E' gyűlési napirendre nézve egyébiránt megjegyeztetik, hogy 1) valamint az egyesület tehetsége szerint mindent el fog követni, miszerint az özsze-gyülekező gazdaközönség többrendű, közérdekkel bíró vagy javított gazdasági szerszámmal 's eszközökkel vagy azok mintáival megismerkedjék, úgy minden egyes honi gazdáink ügybarátaikat nagyon le fogják kötelezni, ha e' gyűlésre bármint hasznosnak vagy jelesnek talált természetvnyükből, vagy új eszközökből példányokat 's mutatóványokat hoznak vagy küldenek be. 2) A' juhszemle minél tanulságosb léte végett kéretnek a' nemesb juhászok t. cz. tulajdonosai, ne sajnáljanak az idén is mindkét nemből néhány példányt beküldeni, olyformán, hogy azok május 30tól jun. 2kaig a' köztelken maradhassanak. Minthogy pedig a' juhszemlét közhasznúvá főleg a' kiállított egyedek tökéletes ismerete teheti, szivesen vétetik, ha a' juh példányok ollyszerű rovatok leírás kíséretében küldetnek be, minő a' „Magyar Gazda“ 1842. évi folyama 16d. számában közöltetett, 's mellyel egy es felszólításokra bárkinek is szivesen szolgálunk. 3) A' gyűlések lefolyása alatt alkalma leend a' gazdaközönségnek mind az ország. szőlőiskola, mind a' középponti gyümölcskert jelen állapotjáról meggyőződni. 4) Dologhoz értő hazánkfiai, kiket a' körülmények e' gyűléseken megjeleni gátolnak, szives szolgálatot teendnek az egyesületnek, ha nézeteiket a' fen kitűzött kérdésekre írásban beküldeni méltóztatnak. — E' hivatalos figyelmeztetésünket azon forró ohajtással terjesztjük a' gazdaközönség elé: vajha számos megjelenése által az eddig fokokint gyarapodott részvét folytonos növekedését az idén is földmivelői állásunkhoz 's az egyesület buzgó törekvéseihez méltó arányban tanusítsa. — Pesten, mart. 19kén 1844. A' közgyűlés megbiztából. Török János, egyes. titoknok.

Az idei pesti műkiállítás ügyében. 1) Az idei műkiállítás Pesten megnyitatik július elején és tart augusztus hónap végeig. 2) A' műkiállításba csak élő művészek jelesebb dolgozatai vétetnek föl, jelesül olaj- és aquarell festvények, réz- aczél- és kőmetszetek és szoborművek, ha ez utóbbiak nem felette nagyok, nehezek és töredékenyek. Másolatok és olajmütagyak, mellyeknek semmi művészeti becsök nincs, vagy mellyek nem a' szép-művészetek körébe tartoznak, valamint ollyanképek, mellyek Pesten és Budán már nyilvánosan ki voltak állítva, 's végre réz-, kő- vagy aczélmetszetek, mellyek eladás végett a' kereskedésben már kitétetek, nem fogadtatnak el. 3) A' kiállítandó műveknek Pestre legfőbb junius 20kaig kell beküldetniök; a' később érkezendek művek felállítatnak; de a' nyomtatott műlajstromba nem vétethetnek föl. 4) Az egyesület viseli a' szállítási 's minden egyéb költséget mind azon műdaraboknál, mellyek a) az egész Magyarhon kebeléből; b) München, Prága, Triest és Bécs városokból küldetnek, ha a' beküldők az igazgató választmány vagy egyleti ügyvivők valamelyikének e' részbeni nyilatkozatát vették, 's ha a' beküldés nem postán eszközöltetik. A' viszsaszállítási, biztosítási 's több efféle költséget pedig csak akkor vállalja magára az egyesület, ha a' viszsaküldést ép azon vonalon, 's ép azon helyekre eszközölheti, honnan vagy mellyeken keresztül a' beküldés történt; kivételnek csupán akkor lehetvén helye, ha e' részben valamely költségkímélés mutatkozik. 5) Ha a' beküldők azon kívánságukat nyilvánítandják, miszerint az általok beküldött műdarabok, a' kiállítás berekesztése után valamely más müegyesülethez küldessenek, illy esetben a' pesti müegyesület a' Pestre szállítási 's harminczadbert, valamint minden egyéb költséget magára vállal ugyan, de a' beküldők tartoznak azon müegyesületeknél, mellyekhez műveiket küldetni kívánják, előbb kieszaközleni azt, hogy azok a' műveknek Pestről hozzájuk leendő szállításáért 's harminczadbert fejében járó 'stb. költséget magukra vállalják. 6) A' kiállított művek közül egy sem vétethetik vissza a' kiállítás berekesztése előtt. 7) A' festvények kellelőleg rámakba foglalandók. 8) A' beküldendő művek gondosan bepakolandók. A' festvények a' ládákban egyenként

erős csavarok által megszorítandók 's a' ládák házagai erős papírral betapasztandók. A' ládákra 's csavarokra teendő költség a' beküldőket illeti, kik műveiket elnemadás esetében ép azon ládákban kapják vissza, mellyekben azok Pestre érkeztek. Pótlólagos későbbi költségfelszámítás nem fogadtatik el. 9) A' beküldéskor történhető károsodások megtérítéséért csak azon esetben kezeskedik az egyesület, ha a' kár ennek hibájából eredett. A' vizen szállítandó műveket azonban a' bejelentett érték szerint biztosítatja. 10) Minden műdarabhoz egyegy nyilatkozvány melléklendő, melly magában foglalja: a) a' beküldő vagy tulajdonos nevét és lakhelyét; b) leírását azon tárgynak, mellyet a' mű ábrázol; c) a' beküldő vagy tulajdonos azon szándékát, vajjon a' mű eladó é, melly esetben minden alkudozás végett, a' mű szabott árát, ha pedig nem eladó, annak értékét; végre, mi történjék a' művel a' kiállítás berekesztése után, ha az nem eladó lenne, vagy el nem adathatnék, melly nyilatkozvány nagyobb biztosság okáért a' ládák fenekére is ragasztandó; melly végre az egyesület ügyvivőinél nyomtatott jegyzékek vannak letéve, mellyek rovatit a' fen leirt módon betöltvén, egy példány a' műveket átvevő aláírásával ellátva a' művek átvételét tanusító nyugtatvány gyanánt ollyképp adatik a' beküldők részire, hogy azt a' művek visszavételekor átadni tartozzanak. 11) Az egyesület nagyobb műveket is megvenni szándékozik, azon esetben, ha a' beküldött művek közül valamelyik a' nemzeti képesarnok számára megvételhetni érdemesnek találtatnék. 12) Az egyesület nemcsak a' maga részire vásárolt de magány-műkedvelők által megvett műdarabok árának pontos lefektetéséért is kezeskedik. Az eladott műdarabok ára minden levonás nélkül fog az illetőknek megküldetni. Közlebb értesítést Pesten Klausz A. L.; Bécsben műáros Müller A. F.; Münchenben Hohe Fridrik urak; Triest és Prágában az ottani müegyesületek adandnak. Ugyanezek eszközlik a' kiállítandó műveknek Pestre, 's innen az illető helyekre szállítatását, valamint az eladott műdarabok árának kifiztetését is. Közli Ritter Sándor, egyes. titoknok.

Testgyakorlat-iskola. A' pesti testgyakorlat-tanoda igazgatósága részről közhírré tétetik, mikép a' testgyakorlati tanítások — ha az idő kedvezni fog, Kedden u. m. folyó hó 16kán vendik kezdetüket. A' beírás Clair gymn. tanító urnál történik. Veréby, jegyző.

Veszprémmegyei közgyűlés. Gyéren látogatott martziusi közgyűlésünk nevezeteb tárgyait országgyűlési követünk tudósítása 's néhány bírói jelentések. Amazok közt utasítást kérnek követünk a' zsidó oklevelesek választási szavazatjok iránt, mi kerületileg már megadatván országos ülésben kerülend ismét vitatás alá. Mi ugyan megszoktuk a' tagadó utasítást olly reformkérdéseknél, mellyek mint országgyűlésen tárgyalandó új eszmék hozatnak zöld asztalunkra, szavazatunk segítségével a' nemzeti alkotvány ereibe oltandók, de ha, mint ez többször megtörtént (fájdalom!) ez országgyűlésen megyei utasításadásra csak akkor jut idönk, midön már a' tárgyat kerületileg meghaladták, végeztetett legyen bár, mint legtöbb esetben, meggyőződésünk határozandása ellenére is, akkor hozzájárulunk egészben hogy a' köz any terheiben osztozhassunk, v. részben és módosításokkal hogy megmutassuk, miképen mi nem aludtunk, csak gondolkozánk, kissé elmélyedve 's ha elkéstünk, mint kaczagányos apánk, jobb későn mint soha sem 's lassan járj tovább érsz: vizagztalásaink. Így elfogadtuk mult havi gyűlésünkben a' verificatiót, eskütszékeket, de ez alkalommal másként határozánk 's a' mellett maradunk, hogy a' nem recipiált vallásu oklevelesek nem szavaznak. A' vitálás nem volt tartós 's nem is valami élénk, szokott illedelmes gyűlési (de nem am országgyűlési) zaj közt. Erre elnök alispánunk a' RR. komoly figyelmét kéri fel egy nyomos bírói jelentés tárgyalására 's következik hogy a' pápai tanuló ifjúság több tagjai a' megyei hatóság tapodásával három vakmerő tettet követett el, egyik megyei szánkázó bírót február derekán esti 6 és 7 óra közt hólapdával hajítván meg, egy éjjeli kicsapongásért m. börtönbe zárttanulót rabot, sereggel a' rabhoz tolong (hat?) v. n. sa' járásbeli hivatalszobájában működő 's a' rab ifj. általvevéséért (dél felé küssé későcskén is) megjelent iskolai előljárával az adás 's elfogatás és bün körülményei felett értekező bíróra ajtaját reá zárva kiszabadítván, végre egy Pápa városbul kitiltott személyt a' kisérő cigány lerészegítése után a' városba viszsza vezetve. A' tény előadása a' bírói hitelesség rovására történhetnék másképen — magányhírek így hangzanak — ficsusi indítványra, be nem várva az illető iskolai hatóság ítéletét, vizsgálgó választmány küldetik ki, melly az elfogatásnál terhelte me-

gyei eskütt ellen is kiterjesztetik. Tán vegyes választmány? nem. Tagjai kinevezésére elnökünk ho napig időt kért és vett. Mult 1842 derekán e' lapok illynemű savorokról értesíték a' közönséget, honnét egy megye savorlódása egy jótékony czélu intézettel? Tán ez ügy eldöntése után kifejlik; figyelemmel kísérjük. Gyűlés előtt héten megkezdett törvényszékünk folytatni fog. Tömlöczeink telvék. H. K. J.

(Czáfolat Tormamegye két gyűléséről L. M. által e' lapok 231k számába küldött közlésre.) Ki előtt Torna belviszonyai, és tanácskozásának folyama 's eredményei ösméretesek, tudja, ha valahol, ugy ezen megyében nincs ok a' magány- vagy pártérdeknek a' közügyekre káros befolyása ellen zadjogni, mert igazat mondva e' megyében magány- vagy pártérdek valósággal nem, csak L. M. ur agyában létezik, mellyet ő minden áron testesíteni törekszik, hogy valótlan közlései által magát mint párt- 's magányérdek ellen küzdő hőst a' tisztelt olvasó közönségnek bemutatassa, 's illy alkalmakkor többnyire azokat választja epés tolla martalékiul, kiket a' közbizodalom fölébe emelt és sükeretlen erőködései 's fondorkodásai daczára folyton ápol növekedő gondossággal; 's hja de L. M. ur mindenek felett egy fővel törekszik kitűnni 's e' magányérdeknek mennyire képes mindent alá rendelni, f. é. Jelenkor 23k számában megjelent tudósítása bőven tanusítja, mellyben két gyűlésnek özszekeztetésben levő eredményeit egyszerre *) közölve, bár teljes özszeűgésben 's a' jegyzőkönyvvel megegyezőleg adhatta volna, mégis főképp a' követjelentésre keletkezett határozatokbul kihagyván a' megalégülés 's bizalom kifejezéseit ferdítve teszi közlését, ugyanis vádképen hozza fel a' jannár 5én 1844ben tartottat gyűlésből, hogy a' kir. városokat rendező munkálatra adott megyei utasítás némelly pontjait, különösen a' 158dikra vonatkozót a' követ nem terjeszté elő, de kikerülte figyelme 's tolla azon igazságot, mellyet a' követ január 20urul küldött jelentése kiderített, hogy ns Tormamegye a' kir. városok rendezése érdemébeni utasítását csak oct. 23kai közgyűlésben készíté 's az a' követnek csak nov. 5én érkezett kezeihez, a' városokat rendező munkálat vizsgálatá pedig sept. 23án kezdetett meg, oct. 23án a' 232k szon tul haladott 's nov. 6án az országgyűlési szavazatot kivéve kerületi ülésileg befejeztetett, 's ezen felelet czáfollhatlansága nyomán Torna igazságszerető RR. febr. 26ki közgyűlésből adott utasításikban elmagyarázhatlanul kijelenték, hogy valamint azon észrevételek eredetikepen is nem bizodalmatlanságbul származtak, ugy a' most magát igazoló követ által előadott védokok a' RR. aggodalma megszüntetésére tökéletesen kielégítőknek találtattak; felhozta továbbad, hogy Tormamegye az eskütszékeket két módosítással fogadta el, de megint mellőzé tolla azon utasítás végszakaszát, melly így szól: „Ellenben ha ez indítvány általján fogva el nem fogadtatik, követeink mult évi jun. 13ról adott utasításunknál fogva is az orsz. választmány többsége javaslatához járuljanak; a' későbbi febr. 26ki gyűlésre áttérve kiemeli, hogy szóba jött a' követnek eskütszék feletti nyilatkozata és szavazata 's itt ismét mellőzé, hogy a' követ jelentése szerint január 26án a' módosítások elfogadatásá indítványozá, 27én pedig az eskütszék kérdésének szavazattali eldöntése alkalmakor, minthogy indítványozott módosításai el nem fogadtattak, szavazata orsz. ülésre fentartva, nem szavazott, 's hogy ezen jelentés Tormamegye febr. 26ki gyűlésen nemcsak szóba jött, hanem érdemleg tárgyalatott is, 's ezen végzés keletkezett; követünknek azon nyilatkozata, melly szerint a' megye által tett módosítás, mint meggyenkben is az eskütszékéke létesülhetésének egyedüli feltétele el nem fogadtatván az eskütszékékeket nem pártolta — köz akarattal helybenhagyatott, 's a' t. Sokat lehetne még azon közlésről mondani; de ezeket, mellyeknek az ellen szónéklül hitelesített jegyzőkönyvvel azonságáról becsületemmel kezeskedem, a' ferdített közlés czáfolatára elégelve, — most meg L. M. urhoz csak néhány szöbul álló tanácsot: ha Ön a' nyilvánosság hasznos organuma akar lenni, tegye közlését hiven, 'sa' történekek megegyezőleg, ugy e' mezön velem soha sem, különben ismét találkozik, addig azon béres-favágó, és szőlőműves gyanánt alkalmazott rabok biographiája készítésével foglalkozandom, kik erdön, mezön, szőlőhegyen bizonyos egyed magány-munkájába nappal és éjjel szabad lábbal 's felvigyázat nélkül fáradoztak és még sem szöktek meg — felhívás esetére sajtó alá bo-

*) A' két gyűlés tárgyai két izben valának közölve, de az országgyűlési tárgyhalmaz miatt némileg elkésve, összesatoltan adta ezt a' szerk.

csátandom habár L. M. találva fogja is magát általa érzeni. Vizontlátásra ha tetszik. F. R. *)

A' kassai jótékony nőegylet fenállásának
6dik éve van immár folyamatban 's ez lenne az utolsó, melyre az egylet, üdvös válatának biztosítását a t. cz. közönség egy részétől aláírás útján nyert adakozásban bírja. Ha visszapillantunk e' város előbbi állapotjára, vissza az egylet buzgó fáradozásának áldásdús eredményire, mely nem kevesebb korlátolt körülmények, mint legkitartóbb buzgalmat is lankasztó nehézségek közt ritka állhatatossággal kiküzdött, hálás tisztelettel kell azon emberbarátok nemes koszorujára tekintenünk, kik egy részről olly nemes vállalatot kegyes adományokkal buzgón pártolni siettek, más részről azon önfeláldozó szeretetre, mellynek egy czélszerű szegényi 's munkaház, valamint egy példánynak ismert kisdedovó-intézetet küszöni létét. Ha e' két intézetnek, valamint az ezekkel kapcsolatba hozandó, 's már némileg meg is kezdett árvaház korszerűségét és szükséges létét figyelembe vesszük, lehet é hinnünk, hogy ezen, mindenkinék saját tehetségéhez mért pártfogás, melly eddig is már olly örvedetesen gyümölcsözött, e' 6dik évvel megszünjék? — Ki azt hinné, hogy a' kassai t. cz. közönségnek azon része, melly e' jótékony egyletben tevőleges részt vön, 's melly minden jó 's hasznos ápolására kész hajlamát minden alkalommal példásan bizonyítja, csupán ezen, különben is szabad akaratból tett kötelezés által vezethető vala illy jótékonyaságra, az nagyot vétene igaztalan itéletével a' méltányosb bizonyoságot nyújtó tapasztalás ellen is. Kins Kassa városának miveltebb közönségét ismeri, az föl sem tehetné, hogy: mit példás részvét gonddal ápolat 's épített, azt hid eg szükkeblüsség által eldülni, pusztulni engedje. Számtalan könyv lesz még e' nemes egylet választott tagjai által letörleendő, mellyet gyakran nem okozott kinos inség facsar ki! mert szegényink mindig lesznek, tágas pályá nyílik még e' ns egyletnek a' felebaráti szeretet mezején, mellyről lelépnie nem lehet a' nélkül, hogy kezdett nemes művét, még tökéletlen k a r b a n félbenszaskasztván azt, enyészetnek indulni engedje. Minthogy a' fának is becségyümölcséből itéljük meg, szabad legyena' mult évi számadásból, mint az folyó h. 18án tartott közgyűlésben kihirdettetett, némelly adatokat az olvasó közönséggel rövid kivonatanb közlenünk: a' szegények és munkaház pénztára. r. Bevétel: pénztármaradvány: 1367 fr. 49 kr. váltó, aláírás útján a' két kerületből: 6351 fr. 41 kr.; rendkívüli utakon: 3366 fr. 50 kr.; egy kölcsön: 3250 fr.; az intézetben készült posztókért: 16857 fr. 1 kr. összesen: 31,193 f. 23 kr. Kiadás: A' szegények tartása ruházat 's az intézet egyéb szükségéi: 8275 fr. 22 1/2 kr. posztókészítésre: 22593 fr. 29 1/2 kr. összesen: 30,868 fr. 52 kr. pénztármaradvány: 324 fr. 34 kr. Az intézetben kívül segedelmezésben részesült 40, az intézetben pedig mindennel ellátatott 82 szegény, 22 férfi, 60 asszony, 72 rom. kath. 3 egyes. görög, 7 ág. vall. korukra nézve 40 éven alul 17; 50n alul 9; 60n alul 25; 80n alul 25, 90n alul 5 egyed 's egy 107 éves asszony. A' Ferdinand nevű kisdedovó-intézet pénztáráb. bevétel: pénztármaradékból 13f. 58 kr. kamatokból: 956 fr. 6 kr. rendkívüli adományokból: 101 fr. 15 kr. öszs. 1071 f. 19 kr. Személyzet fizetése: 753 fr.; némelly szegényebb kisdedek tápláltatására 39 fr. 20kr.; könyvtár, játékszer 's egyéb kisebb kiadások: 277 fr. 50 kr. öszs. 1070 fr. 10 kr. Az intézet kamatozó tőkéje 12,685 fl. váltó. Az intézetben 1840 jul. 1-ső napjátul, mellyben az megnyitott 555 kisded ovatot meg. köztük 319 flu, 236 leány; 496 rom. kath. 18 egyes. görög; 24 ágost. 10 hely. 6 izraeilita.

Spanyolország.

(Folytonos ünnepélyek a' fővárosban. Részletek Cartagenából.) Martz. 24kén színházban jeiven meg a' királynék, zajos örömmel fogadtattak; minden oldalról színes papirra nyomtatott költemények hullottak. Az igen silány vigjáték után, melly ez alkalomra adaték, lakomán jelentek meg, mellyet a' helyhatóság tiszteltükre adott, 's mellyen a' minisiterelnökkel, hajdani ellenségével is igen nyájasan mulatott Krisztina. A' lapok telvék ez ünnepélyek részletes leírásával és tömjénnel, 's a' pártpolitikának nyomát sem találhatni bennök. Éjjel az egész város pompás világításban ragyogott, 's a' kir. palota előtt majd hajnalig gyönyörű zene harsozott. Másnap reggel ünnepélyes isteni tisztelet volt a' várkapolnában, délután pedig nagy séta a' főváros térein. A' két királynét mindenütt annyira elhalmozá örömejeivel a' nép, hogy Krisztina szemei egész uton folyvást örömkönyvekben usztanak. A' nép annyira tolongott

*) Mi e' hivatalos czáfolatot csupán az igazság kiténtethetése miatt közöljük; de vajjon épül vagy okul é illy aprósdságokon a' ragyközönség? Szerk.

körülötte, hogy kiserőji alig bírák azt illő távolban tartani. Mondják, hogy akkor, midőn Espartero a' barcelonai zendülés elnyomatására indult, palotájától egészen a' Pradoig holló röpöködeannak feje fölött, smajd egészen érinté fejét. Krisztina hintájára ellenben ugyanazon helyen galamb ereszkedett, mellyet Izabella királyné elfogatott 's a' palotába vitetett. — Narvaez martz. 21én illy tartalmu fölszólítást intézett a' katonasághoz: „Katonák! nemes törekvésiteknek köszönhetjük valahára az atkótvány megszilárdítását, 's biztosítását a' trónnak és azon intézvényeknek, mellyek azt alapították és őtalmazák. Nagy munkátok első eredménye gyanánt üdvözöljük a' halhatlan Krisztinát, főséges királynénk és a' spanyolok anyját. Meg van ő most boszulva azon hálátlanság 's hűtlenségért, mellyek 1840ben annyi fájdalmat okoztak neki, melly korszakot emlékezetünkben ki kell törlelnünk, mert ezt Spanyolország böcsülete parancsolja. Jutalmatok azon öntudat, miszerint előidézni segéltétek azon megszerű eseményt, melly a' nemzetnek békét 's jövendőre boldogságot biztosítand. Katonák! büszke vagyok, hogy ez időszakban vezéreték valék, 's örömmel ismerek meg, hogy a' rend 's igazság győzelmét nektek kell köszönnünk. — Roncali hivatalos tudósítása szerint martz. 23án hatályosan kezdeték meg Cart a g e n a ellen az ostrom 's délutáni 2 óraig már 164 bomba röpítették a' városba; ekkor az ostromlottak algyuji elné multak, mit rögtön a' föltétlen meghódolás követelt. Egyébiránt Roncali parancsot kapott a' kormánytól, hogy lenetőségig kimélve bánják a' zendülőkkel 's minden fölöleg vérontást gondosan kerüljön. Különbén még azt is beszélék, hogy Krisztina rövid idő mulva közbocsánatot hirdetend, mellyben csupán Espartero, don Carlos Olozaga, Cabrera és a' leoni püspök nem fognak részesülni. — Lesseps francia consul Barcelonát elhagyá 's hazájába utazott. Barcelona lakosi emlékekkel kívánják őt megtszelní. —

(Cartagena meghódolt. Udvari ünnepélyek.) Telegrafai sürgönyt szerint Cartagena a' komolyabb ostromot nem várta be, hanem mart. 25én föltétlenül meghódolt. E' szerint jelenleg egész Spanyolországban béke uralodik; de meddig? az más kérdés. — 26kán fényes kécsőki ünnepély volt az udvarnál. — A' királyné parancsot adaki, melly szerint minden tisztviselő és nyugdíjas egy hónapi ingyendijban részesülend. — Espartero volt szállását a' hatóság lovagvár - föllállítás által födözteté el Krisztina érkeztek, hogy azon ünnepélyes pillanatban szomorú visszaemlékezés által ne háboríttassék. — A' hivatalos lap mart. 26iki száma királyi rendelvényt közöl a' spanyol ggalogság átalakittatása iránt. Főtartalma következtiben a' gyalogság ezentul nemminteddig ezredeket, hanem zászlóaljakkal szertfogkormányoztatni, mivel így minden zászlóalj egyetlen férfi szava fog majd vezérelhetni, mit egész ezredeknél nem eszközölhetni. Szóval, általános központosítási rendszer az mit Krisztina Spanyolorsz. határiközt legnagyobb kiterjedésben gyakorlatba kíván hozatni. — Krisztina már don Francisco infanst is meglátogatta. — Madrid folyvást tombol örömben, valamint akkor, midőn Esparterot, Krisztina száműzetése után, üdvözlék. — A' dohány-egyedárusság, évenkinti 110 millió realért, 10 évre adatott bérbe. —

Anglia.

(Uj gyármunka- idő körüli törvényjavaslat. Vélemény a' francia egyházi villongásról.) Az alsóházi ülésben martz. 29én Graham uj törvényjavaslatot olvasott föl a' gyári munkaidő meghatározatása iránt, melly azonban annyira meglegyezik a' korábbival, hogy még a' 12 órai munkaidő is nyíltan ki van benne mondva, melly eljárást többen parlamenti illedéksértésnek nyilvánítottak. E' szerint husvét után Ashley ellenzését ismét meg fogia ujtani. — A' francia egyházi surlódás a' tud. egyetemi tanrendszer ellenében az angol sajtót élénk mozgásba hozta. A' M. Post nagy veszélyt lát azon valálstanságban, melly Franciaország határi közt mind inkább terjed, 's azt hiszi, hogy ennek okát leginkább a' mostani fölületes nevelési rendszerben kell keresni, 's ennél fogvást Lajos Fülöpöt nagyon hibáztatja, midőn ez a' papságnak nevelésjavítási törekvésit teljes erejével előmozdítani nem iparkodik. A' Sun e' veszélyt szinte kellő mértékben méltányolja; de mégis azt hiszi, miszerint e' tekintetben nemcsak a' kormányt, hanem az egyházat is okozhatni; mert igaz ugyan, hogy a' francia papság jelenleg sokkal tisztább erkölcsiségnek hódol, mint zendülés előtt a' szeles abbék idejében; ámde azt sem tagadhatni ám, hogy ez tanultságban jelenleg jóval alantabb fokon áll. Mindenek előtt azon kellene tehát a' francia egyháznak törekednie, hogy tagjai jobban hódoljanak a' tudományoknak, 's magasb szellemi tehetségeket iparkodjanak magoknak szerzeni; mert napjaink-

ban pusztá jámborság 's erkölcsiség nem elég a' hitlenség elnyomatására.

Franciaország.

(Udvari hírek. Gyalázatos czinkostársaság. A' fiatal Olaszország tervei elhalasztattak.) A' király jelenleg gyakran látogatja meg Versaillest, hol csarnokot rendezet zászlógyűjteménynek. Franciaország történetiben nevezetessé lett minden zászló helyre fog itt találni. Mondják e' gondolatra leginkább azon esemény bírtá Lajos Fülöpöt, miszerint XIVdik Lajos azon zászlaja melly táborozáskor mindig satora fölött lobogott, 's melly a' nagy forradalom alatt elveszett, most ismét feltaláltott. E' gyűjtemény maj. 1jén fog beszenteltetni. — A' vizsgálat azon gyalázatos társulat ellen, melly ártatlan lyányokon erőszakot követett el, mindenféle fölfödözésekre látszik vezérteni. A' társaság rendesen osztályozva volt. Eddig négy osztálynak juta nyomába a' rendőség. A' főnök Buridan nevet visel (La Tour de Nesle című szomorujáték szerint 's társnője Marguerite de Bourgogne címet választott. Egyáltalában a' nők nem legszebb szerepet játszanak ez undok dramában. Az egyik osztály némbér főnöke Brinwilliers marquisónek nevezeték, 's az e' történetbe bonyolult asszonyok többnyire ollyanok, kik igen szép ranggal bírnak a' nagy világban. Kie' bünczimborasággal épnikivánt, először mintegy vizsgálatul, örködni tartozott éjjel azon házak körül mellyek falai közt a' pokoli tivornyák tartattak. — A' fiatal Olaszország tervei bizonytalan időre elhalasztattak. Meg kell vallani, miszerint az olasz menekvők nem is érdemlik azon n a g y figyelmet, mellyben darab idő óta részesültek. Az csakugyan szükséges, hogy az illető kormányok őrszemekkel kísérjék lépteiket, mert meggondolatlanságuk által elég zavart okozhatnak, 's különösen sok családot bajba dönthetnek; de politikai jelentékességgel csakugyan nem bírhatnak Olaszország jelen helyzetében. Bizonyos Perez, kit nem rég fogtak el, tulajdonképp Luccini, 's a' forradalom rendezése végett Olaszországba szándékozott. Mondják, hogy sok pénz volt vele, ez állítás azonban nem valósult. Több fiatal főrangu o l a s z el hagyá magát e' zavargók által csábíttatni, 's könnyelműségüket jelenleg többnyire a' jóniai szigeteken siratják. — Veszélyesnek látszik ellenben Európa nyugalmára nézve a' lengyel menekvők törekvése, miután három részre oszlott pártjuk valahára szorososan összeforrott. Ezek leginkább a' kath. vallás föntartását tűzék czélul, míg az olaszok annak teljes megbuktatását tervezék. Ha tehát tekintetbe vesszük most azon kegyetlen elnyomatási rendszert, mellyt a' moszka czár a' lengyel katolikusokon gyakorol, ugy a' menekvők ez egyesülté valóban veszélyesnek tarthatni Európa nyugalmára nézve, mert a' vallási érzelem megsértése azon hatalmas ösztön, melly a' köznépet leghamarább forradalomra képes buzdítani. — Bordeaux hg két Szicilia királyának egyik hugával alkalmasint házasságra fog rövid idő mulva lépni.

Dánia.

(Thorwaldsen halála.) Európát és a' művészetet kipótolhatlan veszteség érte: Thorwaldsen Dánia díszé, az éjszaki Phidias, nincs többé! Minden megelőző fájdalom nélkül vasárnap mart. 24kén esti 6 órakor a' kir. színházban hirtelen elszenderült. Ifjui friseséggel 's ernyedellen erővel dolgozék ő magas hivátása körében egészen élete végső napjaig; sőt még halála napján délelőtt Luther mellszobrát készíté el, melly előmunkája volt az általa készüendett nagy szobornak. Miután így élete végnapján is a' művészet és vallás szolgálatában fáradozott, dél tájban egy vidám baráti körben mulatott, aztán este olly vigan, mint bármikor, Bindsböll jeles építész kíséretében a' színházba ment. Alig ült le helyére 's még a' függöny sem huzatott fel, legkisebb hang, 's a' fájdalomnak legkisebb jele nélkül összerogyott 's a' mint néhány perc mulva laka felé vitetett, a' halál jégfagya örökre bezárta ajkait. Hült tetemei a' róla nevezett Thorwaldsen museumban fognak örök nyugalomra tetetni. Végintézetében e' museumot tette egyetemes örökösévé, vagyona azonban a' műdarabokon kívül nem olly roppant, mint közönségesen hitték. Következett vasárnap 50 éve mult, hogy Thorwaldsen mint növendéke a' kopenhágai műakademiának n a g y arany-émlékpöntz kapott. —

Törökország.

(A' renegátok ügyét Canning erősen sürgeti. Egy gyermeknek török vallásra térése.) Angol követ Stratford Canning a' renegátok ügyében, mart. elején ismét külön tanácskozányt tartott a' reiseffendivel, 's kijelenté ennek, miszerint ő kénytelen ez ügyben rövid idő alatt határozott 's irott választ kapni, különben kényszerülve látandja magát a' szultánnal személyesen szólni ez iránt 's hiven előterjeszteni neki, milly parancso-

lólág lényeges megváltoztatását kívánják a' körülmények a' mostani kormányrendszernek, 's mikép Angolország követelése semmi nem egyéb, mint az egész polgárisult Európa közvéleményének kifejezése. Itt Stratford nagyon eltalálta a' dolog bibéjét, mert itt koránsem a' világos törvény lehetetlen eltörlesztése, hanem inkább az azt alkalmazó 's rendszerükkel a' régihez viszsztatörékvő kormányférfiak elmozdittatása kívántatik. Ezen emberek azt hiszik, hogy a' régi hit tökéletes helyreállítását által a' porta hajdani hatalmát vissza fogják varázsolni. Első ezek közt Riza pasa pénzügyminister. Valóban ha ezen férfiak el fognak a' kormánytól mozdítani, Anglia sőt egész Európa meg lesz nyugtatva, mivel a' haladási elvü Resid kormánya alatt hitváltoztatásnak egy emberélet sem lön áldozatává. Mart. 12kén Rifaat pasa hirtelen kijelenté, miszerint az utolsó divánnak elvégre sikerült Angliát megnyugtatására 's egyszerűsége a' porta tekintetének fentartására kielégítő eszközt találni. Az angol követ szinte megelégtülését fejezé ki; e' szerint a' baj kilenne egyenlítő. Mi azon kibékítő eszköz? az még nem nyilvánított. — Azonban a' vallási türelmetlenségnek ismét új példája fordult elő, mellyet azonban a' porta is foszalással fogadott. Egy 8 éves fiut ugyanis, kinek kereszttyén atya egy hatalmas töröknek szolgál, a' lovak valamikép megsértvén, a' három asszonyaitól, mint mondák, ápolás végett fölvetetett. Néhány nap mulva az atya visszakövetelé fiát, de válaszul kapta, miszerint az felső sugallat következtében önként izlamratért (törökkélett) smárkörülis metéltetett. Az atya felpanaszlá ez erőszakoskodást a' portánál 's hiszik, hogy az a' gyermek értetlensége miatt megsemmítendí e' hitváltoztatást, ámbár a' fiu kijelenté, hogy öt senki sem kényszerítette. — Az albániai katonák Bulgária határszélén Macedoniában fekvő Uskup városban az ottani kereszttyéneken iszonyu dúlásokat követtek el.

Aldunal tartományok.

(Belgrádban egy politikai ügyviselő elfogatott. Bibesco két indítványa megbukott.) Törökhatárszéli mart. 20kai hírek szerint Belgrádban egy titokteljes személyt fogtak el, kinek olly sürgönyök találtak, mellyek azon gyanút támasztják, melly szerint a' mostani szerb korm. megbuktával egy német herceg emeltetnék nemcsak Szerbia, hanem mind a' három dunai tartomány trónjára. Bármilly kalandosnak lássék is ezen gyanú, Szerbiában mégis hitelt nyer 's általános a' hiedelem, miszerint a' két tengeri hatalom nagy változtatásokat szándékozik az európai Törökországon véghez vinni. — Bukarestben az oláh közgyűlés a' titkos szavazással visszavetette Bibesco hoszpodár azon törvényjavaslatát, melly szerint a' tényleges hadi erő meg volna szaporítandó; és megsemmisíté egy orosz társaságnak a' hoszpodártól nyert bányamivelési szabadtékát. Megemlítésre méltó, miszerint az 1842ki közgyűlés maga kívánta a' sereget, szaporítani de akkor a' kormány ellenzé. Egyébiránt a' hoszpodár visszahúzza mindkét indítványát, kinyilatkoztatván, miszerint ő csak a' közjót kívánja előmozdítani, 's ha szándéka czélszerűtlen ségéről győződik meg, azonnal felhagy vele. Hir szerint ezután a' fejedelem az országgyűlést rögtön eloszlata, semmi egyeztetési módot nem látván a' n n a k mostani tagjaival a' közjóra kívántató czélok létesítésére nézve. (Belgrádban kivégeztettek. Az oláhországi eloszlattott közgyűlés végmunkalatai.) Szerbiában a' mostani kormány elég erősnek hiszi ugyan magát minden bujtoztatás és merény elfojtására, mégis szörnyű kegyetlenséget követ el a' legkisebb eselszövényért is. Azért Szerbia folyvást nyugtalanság színhelye 's jövődjéje iránt nagyon elázók a' vélemények. Mult hónapban kezdették az utolsó összeesküvés részeseit kivégezni, az ismertes papot St. mart. 20kán akasztották fel, 's tes-

tét bitófa alá temették el; Milos egykori kocsisa társával egy belgrádi mészárosal együtt már előbb végeztetett ki, stesteik sokáig közlátomás végett temetetlenül hagytattak; Rajevics volt ministert és sok más politikai bűnöst, közhiedelem szerint, hasonló sors várja. Egy tetemes bűnnel terhelt pópának halálos büntetése kegyelem utján 250 korbácsütésre változott, miket ő életben maradtan kiállott. A' börtönök tömveik politikai vétkesekkel, számuk 6 százra rüg. Illy körülmények közt a' kereskedés minden élénksége mellett is Belgrádban inkább tompa csendre mutat, mint vidor elevenségre. A' nép azonban megvan elégedve Sándor hg kormányával, mivel az a' tölgymakkolást szabadon engedi meg, holott Obrenovicsok alatt ez 's a' hamuzsir-égetés önkényes bérbeadása a' népet elzárta e' főkeresetmódtól. — A' Duna és Száva szokatlanul dagadt, Belgrádtól egész Pancsovaig az egész vidék vízben áll, úgyhogy a' gőzhajó a' Temesen egész Pancsovaig mehetett fel. A' porta a' szerb kormány kérelmére a' bécsi cs. kir. udvarhoz az iránt folyamodott, hogy a' Milospártiak a' szerb határszélekről mozdíttassanak el. Wezler ismertes renegat a' portától Belgrádba küldetett. — A' bukaresti közgyűlés mart. 15eig az ország állapotjával 's végre azon kérdéssel foglalkodott: vajjon feleljen é Bibesco hoszpodárnak két visszavetett indítványát illető nyilatkozatára, mi csakugyan 24 szóval 16 ellenigenel döntetett el. Hogy az ellenzék heve így diadalmaskodik, az nagy kárára van az ország javának. Bibesco eleinte habozott: feleljen é a' gyűlésnek még egyszer, vagy azt a' rendező okirat 80dik czikke szerint fejedelmi jogánál fogva oszlassa é el? 's elvégre is kényszerültnek látta magát ez utóbbi eszközöz nyulni. Ez idei közgyűlés tehát végre jutott minden eredmény nélkül a' daczos bojárság, mindenben ellenszegülő makranczai 's fondor ármánykodási miatt.

ÉRTESÍTŐ.

Figyelmeztetés.

Hazánk jóllétének egyik fő érdeke épületeink biztosítása a' tűz-elemek ellen, mellyeknek sok sármalmas következei a' legvagyonosabb családokat is tönkre, 's polgártársainkat majd éhenhalásra juttatták, mint ezt több esemény bizonyítja.

Sokféle módot 's eszközöket állítottak már elő, kármentesítő biztosítások által jól rendezett társulatok, mellyek szinte tetemes pénzösszegek kerülnek; de bár általok a' kár némi részben megtérítetik is: a' szerencsétlenség miatt okozott aggodalmakat 's rémuléseket egy sem pótolhatja ki.

Legczélszerűbbnek ajánlhatom e' részben mindenkinek, hogy épületeit jól készített cserepindelyvel fedje; de az eddigi modorban ezek is hiányosak; mert: a) Ha mésszel nem rakatnak le, a' hóvizatarok áthatván rajtok, az épületek felső részeiben 's fedélfáiban sok kárt okoznak, b) Kétszerezetve rakatván fel, igen súlyosak 's gyenge épületekhez nem is alkalmazhatók; minélfogva felelte költséges 's erős fedélfák kívántatnak hezzá. c) Midőn a' szélvész megbonthatja azokat sorait, nagy rombolást okoznak, 's úgy annyira zórtnak le egymás után, hogy a' körülete elmenő életét kockáztatni kénytelen 'stb.

Mindezeket gondolóra vevén, igyekeztem olly cserepeket állítani elő, mellyek által azon fenemlített hiányok kipótoltassanak; épületeink minél kevesebb költséggel biztosítva 's hazánk egyik érdeke e' részben is célirányosan előmozdítva legyen.

Ezekhez képest a' mult évi pesti iparmű-kiállításra adtam be illyenemű cserepzsindelyeket **Gazdaságos cserepek** czim alatt; mellyek valamint akkor ottan, úgy szinte most is, a' magyar gazdasági egyesületnél Pesten láthatók. Ezek azok hazámiai, mellyeket ajánlok figyelmökbe: 's kik hozzá értenek, azonnal látatandják azok hasznait; mivel: a) Rovatékai levén mind két szélein (azaz egyik szélén alólul, másik részén pedig felülről) annyira egymásba illenek; hogy rajtok sem víz, sem hóvizatarok át nem hatnak. b) Mivel egyszerűen rakatnak fel: majd felényi kívántatván belőlök, terhök is szinte felényi; és így nem kívántatnak olly erős 's költséges fedelezések. Valamint: c) a' fedelezéseknek a' léczek egyik felső szélétől a' másik felső széléig 10 vagy 10 1/4 hüvelyknyire szegezettvén; szinte felényi kívántatik. De d) legfőbb az: hogy a' szélvész sem bonthatják meg egymásba menő rovatékaiknál fogva; 's épen ezekhez vannak a' gerincz-cserepek is alkalmazva 'stb.

Hogy ez nem valami kecsegtetés vagy ámitás, bizonyítja azon itt nálam a' szabadban felállított tetőmintá: melly illy cserepekkel még mult évi június hónapban fedetett be minden méss nélkül, hol annyi eső- szélvész- 's hóvizatarokon által minden kár nélkül épségben megmaradtak.

Ezek készítmódját ohajtanám hazánk minden részeiben minél előbb életbe léptetni, hogy annak jótékony hatásában, minél hamarabb 's minél többen részesülhessenek. — Ezekhez képest elhatározám: hogy akár városok, akár t. cz. uraságok vagy helységek, egyszóval hol már cserepvető-gyár létezik vagy készülöben van: nálam ezen új találmány tustint használható mintáját (formáját) legkésőbbben f. évi május első napjáig bérmentes levelek által fából 40 vashól 60 p. forintjával előfizetés utján megrendelhetik, olly móddal, hogy e' folyó évi sz. György-napkor tartandó debreczeni vásár alkalmakor a' nevezett pénzmennyiség besizetessék; miszerint az azt követő augusztusi vagy az ugynevezett lőrincznapú vásárrkor Debreczenben hatvani-utezán az órházhoz közellevő Somogyi háznál egy kis ládában jól elillesztve (pakolva) 's megpecsételve lesznek általveendő. Ezenkívül a' készítmód egész kiterjedésiben írásban vagy nyomtatásban fog általadatni.

Egyébiránt a' kik szándékoznak olly ifjat küldeni, ki nálam ezt tökéletesen megtanulja, szivesen elfogadom május elsőjétől fogva olly feltétel mellett, hogy azon ifjú jó nevelésű 's irni és olvasni tudó legyen, hogy annál jobb felfogása lehessen, így egy, vagy legföljebb másfél hónap alatt az egészre megtanítani ígérem 150 p. forint előfizetésért. Ki szorgalmas leend, a' mintát ingyen fogja nyerni jutalmul.

Debreczen mártiusban **Somogyi Gábor** ns sz k. Debreczen város cserepvető gyármestere. s. k.

A nmlsgu m. kir. Kincstár rendeléséből közhírré tétetik: miszerint f. év június 4én kamaij Ungvár m. városában az ottani uradalmi felügyelő irodájában tartandó nyilvános árverés utján f. évi novemb. 15ő napjától kezdve három egymást követő évre következő kir. javak lesznek haszonbérbe adandók, és pedig Ungvár városában

- 1) A Fejérvári név alatti négy boltocsk.
- 2) Az ungvári vassavanyu fürdő.
- 3) Az ungvári „Domb”-korcsma.
- 4) Korcsma mészárszék.
- 5) Alsódomonyai korcsma
- 6) A gerényi „ ”
- 7) „ daróczi „ ”
- 8) „ hosszúmezei „ ”
- 9) „ lakárti „ ”
- 10) „ kereknyei „ ”
- 11) „ begenyát-pásztélyi „ ”
- 12) „ bukóczi „ ”
- 13) „ csernoholovai „ ”
- 14) „ domasinai „ ”
- 15) „ dubrinicsi „ ”
- 16) „ husznai „ ”
- 17) „ kis-bereznai „ ”
- 18) „ k. básztyéli „ ”
- 19) „ kis turiczai és lipóczyi korcsma
- 20) „ knyohinyai „ ”
- 21) „ kosztjova-pásztélyi „ ”
- 22) „ miresei „ ”
- 23) „ mokvai „ ”
- 24) „ nagy-bereznai „ ”
- 25) „ nagy turiczai „ ”
- 26) „ ó-szemerei „ ”
- 27) „ orosz-mocsári „ ”
- 28) „ paszikai „ ”
- 29) „ perecsenyi „ ”
- 30) „ polenai „ ”
- 31) „ poroskói „ ”
- 32) „ rákói „ ”
- 33) „ turia remetel „ ”
- 34) „ rosztoka-pásztélyi „ ”
- 35) „ szmerekovai „ ”
- 36) „ sztricsavai „ ”
- 37) „ sztavnai korcsma hus-vágás jogával.
- 38) „ sznhai „ ”
- 39) „ tichai „ ”
- 40) „ új-kemenczei „ ”
- 41) „ új-szemerei „ ”
- 42) „ vizsoki korcsma a fürdővel
- 43) „ viskai „ ”
- 44) „ vorocsai „ ”
- 45) „ volozankai a luchi italok mérése jogával.
- 46) „ zábrogyi korcsma
- 47) „ zausinai „ ”
- 48) „ zarisói „ ”
- 49) „ zaborlei „ ”
- 50) „ alsó-domonyai hús-vágás joga.
- 51) „ turia remetel „ ”
- 52) „ csernoholocsi „ ”
- 53) „ n bereznai „ ”
- 54) „ turia remetel „ ”
- 55) „ zábrogyi „ ”

melly elősorolt haszonvételek kibérlésére az abban résztvenni kívánók elegendő bántpénzzel, 's készpénzbeli vagy egyéb elegendő biztosítékkal ellátva a fenirt napra, és helyre ezennel meghivatnak.

A haszonbérleti föltételek Ungváron és Nagy-Bereznán a kamarai uradalmi tisztartóságoknál olvashatók. Budán febr. 28. 1844. 1—3

Néhány nap mulva hagyja el a' sajtót 's lesz kapható szokott könyvrusai uton: **A' Jelenkorban megjelent**

„A d ó”
és
„Két Garas”
Gr. Széchenyi István.
Kiadják többen.
nagy 8r. finom dupla vel. 19 1/2 ív színes horitékba fűzve. Ara 1 fr. 40 kr. p. 4—6

Gőzhajók - járása:
Pestről Pozsony és Bécs felé indul mindennap regg. 7 órakor egy gőzös, **Zimony és Drenkova** felé aprilis 15j 18, 21dikén **Mohács és Eszék** felé; minden szerdán, **Uj-Vidék és Tittel** felé minden vasárnap reggeli 6 órakor; visszaindulás Eszék felé minden pénteken reggel.

A' tiszt. utasok méltóztassanak utazási jegyeket, mellyek nagyobb kényelem végett ez évi minden utazásra érvényesek, elindulás-előtti napon váltani 's podgyászait átvételi nyugtatvány mellett a' gőzhajó-hivatalban szintakkor átadni.

Hirdetvény.
A' nm. magy. kir. udv. Kamara rendeléséből közhírré tétetik, miszerint a' rosenbergi kamrai ser- és pálinkaház a' hozzátartozó 1/2 hold kerttel 's 12 1/2 hold kaszálóval f. e. 15ő novembertől kezdve, hat egymásutáni évre, 's így october végeig 1850. — nemkülönb a' lykavai kamarai erdőben találtató bükkfa-tapló szedhetése, szinte f. e. november 1jtétől számítva, három következő évre, 's így 1847. év május 13kén a' rosenbergi uradalmi kastélyban reggeli 9 órakor tartandó nyilvános árverés utján bérbe fog adatni. Béleni szándékozik a' szükséges bántpénzzel, 's a' mostani bérosomma mennyiségéig a' hasonlói biztosítékkal ellátva, a' fenkitett napra hivatalosak. Egyébiránt a' bérleti föltételek a' hradeki kamrai praef. etoratus irodájában, nemkülönb a' rosenbergi kamrai uradalmi tisztségnél eleve megtekinthetők. Az árverésben zsidók is részt vehetnek. 2—3